

**LIETUVOS RESPUBLIKOS PINIGŲ PLOVIMO IR TERORISTŲ FINANSAVIMO
PREVENCIJOS ĮSTATYMO NR. VIII-275 2, 9, 10, 11, 15, 16, 21, 22, 23, 25, 29, 36, 39, 40, 48
IR 49 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 15¹, 15² IR 46¹
STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ANTSTOLIŲ
ĮSTATYMO NR. IX-876 14 STRAIPSNIO PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 15¹
STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS AZARTINIŲ
LOŠIMŲ ĮSTATYMO NR. IX-325 2, 6, 7¹, 7², 7³, 11, 22, 29² STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR
ĮSTATYMO PAPILDYMO 7⁴ STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS
RESPUBLIKOS FINANSINĖS APSKAITOS ĮSTATYMO NR. IX-574 2 IR 14 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSINIŲ
ATASKAITŲ AUDITO ĮSTATYMO NR. VIII-1227 2, 10 IR 20 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS LOTERIJŲ ĮSTATYMO NR. IX-
1661 2, 11, 16, 18, 28, 29 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS
RESPUBLIKOS NOTARIATO ĮSTATYMO NR. I-2882 4 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS TAURIJŲJŲ METALŲ IR
BRANGAKMENIŲ VALSTYBINĖS PRIEŽIŪROS ĮSTATYMO NR. I-996 8, 9, 10 IR 14
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS
ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO 218 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo Nr. VIII-275 2, 9, 10, 11, 15, 16, 21, 22, 23, 25, 29, 36, 39, 40, 48 ir 49 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 15¹, 15² ir 46¹ straipsniais įstatymo projekto (toliau – PPTFPĮ projektas), Lietuvos Respublikos antstolių įstatymo Nr. IX-876 14 straipsnio pakeitimo ir įstatymo papildymo 15¹ straipsniu įstatymo projekto (toliau – AI projektas), Lietuvos Respublikos azartinių lošimų įstatymo Nr. IX-325 2, 6, 7¹, 7², 7³, 11, 22, 29² straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 7⁴ straipsniu įstatymo projekto (toliau – ALI projektas), Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatymo Nr. IX-574 2 ir 14 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (toliau – FAI projektas), Lietuvos Respublikos finansinių ataskaitų audito įstatymo Nr. VIII-1227 2, 10 ir 20 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (toliau – FAAI projektas), Lietuvos Respublikos loterijų įstatymo Nr. IX-1661 2, 11, 16, 18, 28 ir 29 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (toliau – LI projektas), Lietuvos Respublikos notariato įstatymo Nr. I-2882 4 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto (toliau – NI projektas), Lietuvos Respublikos tauriųjų metalų ir brangakmenių valstybinės priežiūros įstatymo Nr. I-996 8, 9, 10 ir 14 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (toliau – TMBVPĮ projektas) ir Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 218 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto (toliau – ANK projektas) (toliau kartu – Įstatymų projektai) tikslas – pašalinti Europos Tarybos ekspertų komiteto dėl priemonių, nukreiptų kovai su pinigų plovimu bei teroristų finansavimu (MONEYVAL), nustatytus trūkumus Lietuvos Respublikoje įgyvendinant tarptautinius reikalavimus, nustatytus Finansinių veiksmų darbo grupės kovai su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu (toliau – FATF) priimtose tarptautinėse rekomendacijose. Įstatymų projektais siekiama:

1) užtikrinti kitų įpareigotųjų subjektų tinkamą priežiūrą nustatant pareigą registruotis tiems subjektams, kuriems tokia pareiga iki šiol nenumatyta (nekilnojamojo turto agentams (brokeriams), mokesčių konsultantams, apskaitos paslaugų teikėjams);

2) patikslinti nustatytus arba nustatyti kai kurių kitų įpareigotųjų subjektų nepriekaištingos reputacijos vertinimo kriterijus, kad jie apimtų visas FATF rekomendacijose ir metodologijoje numatytas nusikalstamas veikas;

3) numatyti kitų įpareigotųjų subjektų priežiūrą vykdančių profesinės savivaldos institucijų (Antstolių rūmų, Auditorių rūmų ir Notarų rūmų) galimybę taikyti papildomą poveikio priemonę – baudą;

4) užtikrinti nelydimų grynujų pinigų gabenimo kontrolę, kai jie gabenami iš (į) Europos Sąjungos (toliau – ES) valstybių (-es) narių (-es) siuntose ar kaip krovinius.

PPTFPĮ projektas rengtas ir siekiant įgyvendinti Tarptautinio valiutos fondo ekspertų rekomendacijas, kad atsižvelgiant į finansinių technologijų sektoriaus kokybinį ir kiekybinį augimą kyla poreikis stiprinti pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priežiūrą ir reguliavimą. PPTFPĮ projektu siekiama numatyti Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – FNTT) galimybę taikyti papildomą poveikio priemonę – laikinai ar nuolatos uždrausti teikti vieną ar kelias paslaugas.

Siekiant užtikrinti, kad nusikalstamų veikų, susijusių su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu, užkardymas būtų efektyvus ir laiku, būtina visapusiškai stiprinti viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimą. Įvertinus, kad efektyvus informacijos apsikeitimas yra viena iš kertinių gerai veikiančios pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos sistemos sudedamųjų dalių, PPTFPĮ projektu siūloma tobulinti keitimosi informacija tarp priežiūros įstaigų ir kitų kompetentingų institucijų teisinį reguliavimą, sudaryti galimybę finansų įstaigoms keistis informacija, kuri sudarytų sąlygas finansų įstaigoms efektyviau įvertinti galimą kliento riziką, atlikti vidinius tyrimus dėl galimo pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo, įskaitant galimą netinkamą tarptautinių finansinių sankcijų ir (ar) ribojamųjų priemonių įgyvendinimą, o nustačius pagrįstus įtarimus – greičiau perduoti išsamesnę bei tikslesnę informaciją priežiūros įstaigoms. Esamos praktikos stebėseną rodo, jog finansų sistemos dalyvio sudaromas turimo kliento rizikos profilis yra ribojamas tik pačio finansų sistemos dalyvio surinkta informacija, todėl nesąžiningi klientai nuolatos naudoja finansų sistemos dalyvių surinktos informacijos spragomis, vykdydami pinigines operacijas, taip pat ir per subjektų (tiek fizinių, tiek juridinių asmenų), turinčių sąskaitas skirtingose finansų įstaigose, tinklą. Pažymėtina, kad ir FATF standartuose atkreipiamas dėmesys į informacijos apsikeitimo svarbą tiriant pinigų plovimo ir teroristų finansavimo veikas.

Taip pat rengiant PPTFPĮ projektą atsižvelgta į tai, kad Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo Nr. VIII-275 2, 9, 25 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 25³ straipsniu įstatymu Nr. XIV-1374 pavyko tik iš dalies suvaldyti rizikas, susijusias su sparčia kriptoturto sektoriaus plėtra, todėl būtina tęsti pastangas valdyti rizikas. Pastaruoju metu vėl stebimas sparčiai augantis naujų steigiamų virtualiųjų valiutų operatorių paslaugas teikiančių įmonių skaičius. Juridinių asmenų registro tvarkytojo duomenimis, Lietuvoje veikiančių virtualiųjų valiutų veiklą vykdančių įmonių skaičius nuo 2023 m. sausio 1 d. iki lapkričio 22 d. padidėjo nuo 197 iki 523. Ir toliau fiksuojama menka sektoriaus branda ir negebėjimas laikytis įstatymuose nustatytų reikalavimų – 2023 m. iš 266 privalėjusių pateikti pelno mokesčių deklaraciją įmonių dauguma, t. y. 192 bendrovės (arba 71,1 %) iki 2023 m. birželio 6 d. deklaracijų dar nebuvo pateikusias. Taip pat iki 2023 m. kovo 1 d. tik 5 % iš tuo metu registruotų įmonių vykdė PPTFPĮ numatytą pareigą teikti FNTT pranešimus apie įtartinas pinigines operacijas (STR), 38 % – neinformavo FNTT apie įmonės paskirtus asmenis, atsakingus už pinigų plovimo ir teroristų finansavimo priemonių įgyvendinimą, pastebima, kad daug šio sektoriaus įmonių ir gavusios FNTT prašymus pateikti informaciją nereaguoja, vengia bendrauti su priežiūrą vykdančia institucija. Taip pat būtina užtikrinti, kad jau nustatytų reikalavimų būtų laikomasi – praktikoje stebima, kad šiuo metu PPTFPĮ nustatytas įstatinio kapitalo dydžio (125 000 Eur) reikalavimas įregistruojant įmonę ne visuomet yra tvarus. Atsižvelgiant į tai, tikslinga numatyti minimalų ne tik įstatinio, bet ir analogišką minimalaus nuosavo kapitalo dydį, kurį subjektai būtų įpareigoti išlaikyti nuolat – visą savo veiklos laikotarpį.

PPTFPĮ projektu taip pat siekiama tobulinti reikalavimus kliento ar kliento naudos gavėjo tapatybei nustatyti reikalingiems dokumentams, išsamiau reglamentuoti supaprastinto kliento tapatybės nustatymo ir kitų Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatyme (toliau – PPTFPĮ) nustatytų reikalavimų įgyvendinimo reikalavimus, kad būtų daugiau aiškumo taikant juos

praktikoje, aktualizuoti PPTFPĮ nustatytą reguliavimą, atsižvelgiant į įsigaliojusį naujos redakcijos Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatymą ir ES teisės aktų pakeitimus.

Lietuvos Respublikos azartinių lošimų įstatyme (toliau – ALĮ) nustatytas reguliavimas neužtikrina efektyvios pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos, kas akcentuota ir MONEYVAL paskelbtoje 3-iojoje Lietuvos pažangos ataskaitoje.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymų projektų rengimą koordinavo Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – VRM) Viešojo saugumo politikos grupės (vadovas Darius Domarkas, tel. (8 5) 271 8881, el. p. darius.domarkas@vrmlt) patarėjas Andrius Šaparnis (tel. (8 5) 271 7269, el. p. andrius.saparnis@vrmlt). Pirminis Įstatymų projektų nuostatų, susijusių su nelydimų grynųjų pinigų deklaravimu, siūlytojas – Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos Muitinės procedūrų skyriaus (vedėja Neringa Motiejūnienė, tel. (8 5) 266 6078, el. p. neringa.motiejuniene@lrmuitine.lt) vyriausioji specialistė Auksė Buikienė, tel. (8 5) 232 7491, el. p. aukse.buikiene@lrmuitine.lt); o PPTFPĮ projekto nuostatų, susijusių su keitimusi informacija tarp finansų įstaigų – viešosios įstaigos Pinigų plovimo prevencijos centro (direktorė Eglė Lukošienė, tel. (8 614) 36692, el. p. Egle.Lukosiene@amlcenter.lt) teisėkūros iniciatyvų ir metodikos grupės koordinadorės Gretos Genelienės (tel. (8 606) 34637, el. p. Greta.Geneliene@amlcenter.lt) koordinuojama iš valstybės institucijų ir verslo atstovų sudaryta darbo grupė.

AIĮ projektą parengė Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos Teisinių paslaugų politikos grupės (l. e. grupės vadovės pareigas Aurelija Giedraitytė, tel. (8 607) 69523, el. p. aurelija.giedraityte@tm.lt) vyresnysis patarėjas Artūras Remeikis (tel. (8 671) 86357, el. p. arturas.remeikis@tm.lt), NIĮ projektą – vyresnioji patarėja Božena Rus (tel. (8 671) 86305, el. p. bozena.rus@tm.lt).

AIĮ projektą ir LIĮ projektą parengė Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – FM) Finansų rinkų politikos departamento (direktorė Vilma Mačerauskienė, tel. (8 5) 239 0174, el. p. vilma.macerauskiene@finmin.lt) Draudimo veiklos skyriaus (vedėja Lolita Šumskaitė, tel. (8 5) 239 0180, el. p. lolita.sumskaite@finmin.lt) vyriausioji specialistė Lina Kliukienė (tel. (8 5) 219 4480, el. p. lina.kliukiene@finmin.lt). TMBVPĮ projektą parengė FM Valstybės turto valdymo departamento (direktorė Aušra Vičkačkienė, tel. (8 5) 239 0122, el. p. ausra.vickackiene@finmin.lt) Valstybės turto valdymo politikos skyriaus (vedėja Laima Kalinauskienė, tel. (8 5) 239 0127, el. p. laima.kalinauskiene@finmin.lt) patarėja Rita Pūkienė (tel. (8 5) 239 0196, el. p. rita.pukiene@finmin.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

PPTFPĮ 9 straipsnio 20 dalis numato tam tikras išimtis dėl priemonių kliento tapatybei nustatyti, jei klientas yra kredito ar finansų įstaiga. Minėta dalis į nacionalinę teisę perkėlė 2005 m. spalio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2005/60/EB dėl finansų sistemos apsaugos nuo jos panaudojimo pinigų plovimui ir teroristų finansavimui 11 straipsnio 1 dalies nuostatas. Pažymėtina, kad tokios nuostatos nėra 2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2015/849 dėl finansų sistemos naudojimo pinigų plovimui ir teroristų finansavimui prevencijos, kuria iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 648/2012 ir panaikinama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/60/EB bei Komisijos direktyva 2006/70/EB (toliau – Direktyva (ES) 2015/849).

Pagal PPTFPĮ 10 straipsnio 4 dalies reikalavimus finansų įstaigos ir kiti įpareigotieji subjektai turi teisę gauti PPTFPĮ nurodytus kliento ar naudos gavėjo tapatybei nustatyti reikalingus dokumentus, duomenis ar informaciją tiesiogiai iš valstybės informacinių sistemų ar registrų ir nereikalauti iš kliento, kad jis pats pateiktų šiuos dokumentus, duomenis ar informaciją, jeigu klientas patvirtina minėtus dokumentus, duomenis ar informaciją, gautus tiesiogiai iš valstybės informacinių sistemų ar registrų. PPTFPĮ nenumato galimybės taikyti supaprastintus reikalavimus

dokumentams, duomenims ar informacijai, kurie gauti ne iš Lietuvos Respublikos, o iš kitų ES valstybių narių informacinių sistemų ar registų.

PPTFPĮ 15 straipsnio 1 dalies 12 punkte nustatyta, kad supaprastintas kliento tapatybės nustatymas gali būti atliekamas elektroninių pinigų išleidimo atvejais, kai per kalendorinius metus išleistų elektroninių pinigų bendrai vertei taikoma 1 000 eurų arba ją atitinkančios sumos užsienio valiuta riba, o elektroninių pinigų leidimo apribojimas taikomas išimtinai tik elektroninės prekybos platformų – interneto svetainių, mobiliųjų įrenginių programų ir kitų taikomųjų programų, skirtų elektroninei prekybai tarp jose registruotų vartotojų vykdyti, – vartotojų tarpusavio atsiskaitymams ir sukauptų lėšų pervedimas galimas tik į kliento kredito, mokėjimo ar elektroninių pinigų įstaigoje turimą sąskaitą. Minėtose PPTFPĮ nuostatuose nėra aiškiai numatyta galimybė, kad supaprastintas kliento tapatybės nustatymas taikomas, kai vartotojas elektroninės prekybos platformos operatoriui moka atlyginimą už jam suteiktas platformos paslaugas (pvz., platformos komisinio atlyginimo sumokėjimas) ar papildomas paslaugas, susijusias su vartotojų tarpusavio prekyba elektroninės prekybos platformoje (pvz., reklama, vartotojo parduodamų daiktų rodymo pirmenybė ir iškelimas į parduodamų daiktų sąrašo viršų ar kitos paslaugos, kurios suteikia papildomų naudų platformos vartotojams naudojantis platforma), taip pat kai mokėjimo paslaugų teikėjui mokamas komisinis atlyginimas.

PPTFPĮ 21 straipsnyje nustatyta pareiga deklaruoti grynuosius pinigus, kai asmuo gabena iš vienos ES valstybės narės į kitą didesnę nei 10 000 eurų arba ją atitinkančią sumą užsienio valiuta. Atsakomybė už šiame straipsnyje nustatytų reikalavimų nevykdymą numatyta Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) 218 straipsnyje. PPTFPĮ ir ANK nenustato pareigos deklaruoti grynuosius pinigus, kai jie gabenami iš (į) ES valstybes siuntose, nelydimame bagaže ar kaip kroviny, t. y. nenustatyta nelydimų gryųjų pinigų gabenimo kontrolė. Atkreiptinas dėmesys, kad 2018 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2018/1672 dėl į Sąjungą įvežamų arba iš jos išvežamų gryųjų pinigų kontrolės, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 1889/2005 (toliau – Reglamentas 2018/1672), 3 ir 4 straipsniai numato pareigą deklaruoti (atskleisti) iš arba į ES gabenamus grynuosius pinigus, kurių vertė 10 000 eurų arba didesnė.

PPTFPĮ 25 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad patikos, bendrovių steigimo ar administravimo paslaugų teikėjai, kurie yra įpareigotieji subjektai pagal PPTFPĮ, privalo informuoti Juridinių asmenų registro tvarkytoją (juridiniai asmenys) arba Valstybinę mokesčių inspekciją (fiziniai asmenys) apie veiklos pradėjimą ar nutraukimą. Finansinės apskaitos įstatyme nenumatyta kitų įpareigotųjų subjektų – apskaitos paslaugų teikėjų pareiga teikti informaciją apie veiklos pradėjimą ir nutraukimą. Pažymėtina, kad kai kurių iš PPTFPĮ nurodytų įpareigotųjų subjektų – patikos, bendrovių steigimo ar administravimo paslaugų teikėjų, taip pat ir nekilnojamojo turto agentų, ir brokerių bei mokesčių konsultantų veiklą reglamentuojančių specialiųjų įstatymų nėra.

Taip pat PPTFPĮ 25 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad įpareigotojo subjekto pagal PPTFPĮ – patikos ar bendrovių paslaugų teikėjo, nekilnojamojo turto agento – juridinio asmens – naudos gavėjas, taip pat tokio juridinio asmens valdymo ar priežiūros organo narys negali būti asmuo, pripažintas kaltu dėl sunkaus ar labai sunkaus nusikaltimo nuosavybei, turtinėms teisėms ir turtiniams interesams, ekonomikai ir verslo tvarkai, finansų sistemai, valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams ir kuris turi neišnykusį ar nepanaikintą teistumą. Dėl kitų įpareigotųjų subjektų analogiški nepriekaištingos reputacijos reikalavimai nustatyti: lošimų bendrovių vadovams, akcininkams ir darbuotojams Azartinių lošimų įstatymo (toliau – ALĮ) 11 straipsnyje, apskaitos paslaugų teikėjams Finansinės apskaitos įstatymo 14 straipsnyje, auditoriams Finansinių ataskaitų audito įstatymo 10 bei 20 straipsniuose ir loterijų organizatoriams Loterijų įstatymo (toliau – LJ) 16 straipsnyje. Tauriųjų metalų ir brangakmenių valstybinės priežiūros įstatyme (toliau – TMBVPI) ūkio subjektų, vykdančių su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusią veiklą, valdymo, priežiūros organų narių ir naudos gavėjų nepriekaištingos reputacijos reikalavimai nenustatyti. Tuo tarpu pagal PPTFPĮ 25 straipsnio 3¹ dalį kitų įpareigotųjų subjektų – virtualiųjų valiutų keityklos operatorių ir depozitinių virtualiųjų valiutų piniginių operatorių valdymo, priežiūros organų nariams ir naudos gavėjams nustatyti aukštesni reputacijos vertinimo kriterijai,

numatantys, kad turinčiu nepriekaištingą reputaciją nelaikomi asmenys, pripažinti kaltais padarę ir kitas Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse (toliau – BK) numatytas nusikalstamas veikas ar jas atitinkančias nusikalstamas veikas pagal kitų valstybių baudžiamuosius įstatymus. Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad analogiškai reikalavimai taikomi finansinių paslaugų sektoriui, pavyzdžiui, pagal Lietuvos Respublikos bankų įstatymo 34 straipsnio 13 dalį bankų vadovaujantiems asmenims. Šie kriterijai numatyti 2012 m. lapkričio 22 d. Europos bankininkystės institucijos patvirtintose Gairėse dėl valdymo organo narių ir pagrindines užduotis atliekančių asmenų tinkamumo eiti pareigas vertinimo (angl. *Guidelines on the assessment of the suitability of members of the management body and key function holders*). Pažymėtina, kad PPTFPI bankams ir kitiems įpareigotiesiems subjektams numato analogiškus reikalavimus įgyvendinti pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemonės, todėl ir šiems subjektams nustatyti ir analogiški nepriekaištingos reputacijos vertinimo kriterijai.

PPTFPI 25 straipsnio 6 dalyje nustatyta, Lietuvos Respublikoje įsteigtas juridinis asmuo, kurio teisinė forma yra akcinė bendrovė arba uždaroji akcinė bendrovė, ketinantis vykdyti virtualiųjų valiutų keityklos operatoriaus ir (ar) depozitinių virtualiųjų valiutų piniginių operatoriaus veiklą, privalo turėti įregistruotą įstatinį kapitalą, kuris turi būti ne mažesnis kaip 125 000 eurų. Praktikoje stebima, kad šis Įstatymu Nr. XIV-1374 nustatytas reikalavimas ne visuomet yra tvarus – juridinio asmens įstatinis kapitalas sumažėja arba yra sumažinamas po įregistravimo, tokiu būdu susidaro sąlygos steigti „popierines“ įmones neturint tikslo vykdyti veiklą, neužtikrinama klientų apsauga.

Pagal PPTFPI 29 straipsnį finansų įstaigos ir kiti įpareigotieji subjektai privalo nustatyti atitinkamą vidaus politiką ir vidaus kontrolės procedūras, kurios turi būti parengtos atsižvelgiant ir į Europos priežiūros institucijų gaires dėl rizikos veiksnių, į kuriuos reikia atsižvelgti, ir dėl priemonių, kurių reikia imtis tais atvejais, kai tikslinga taikyti sustiprinto klientų tapatybės nustatymo priemonės. Šiuo metu Europos priežiūros institucijų (toliau – EBA) gairių sąrašas yra praplėstas. PPTFPI 29 straipsnyje taip pat nustatyta, kad minėtos vidaus politika ir vidaus kontrolės procedūros, be kitų pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos priemonių, turi būti susijusios ir su tarptautinių finansinių sankcijų, ribojamųjų priemonių įgyvendinimu.

Taip pat PPTFPI 4 straipsnis nustato, kad viena iš PPTFPI 3 straipsnyje nurodytų už pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevenciją atsakingų institucijų pareigų yra patvirtinti prižiūrimiems įpareigotiesiems subjektams skirtus nurodymus, kuriais siekiama užkirsti kelią pinigų plovimui ir (ar) teroristų finansavimui. Kad būtų užtikrintas deramas klientų tikrinimas, Europos bankininkystės institucija patvirtino gaires dėl nuotolinio kliento tapatybės nustatymo sprendimų pagal Direktyvos (ES) 2015/849 13 straipsnio 1 dalį, skirtas finansų įstaigoms, tačiau PPTFPI nenumato, kad įpareigotieji subjektai turi vadovautis PPTFPI 3 ir 4 straipsniuose nenurodytos institucijos nurodymais.

PPTFPI 36 straipsnis nustato poveikio priemones, kurias už PPTFPI pažeidimus gali taikyti priežiūros institucijos. FNTT suteikta teisė taikyti PPTFPI 36 straipsnio 1 dalies 1–6 punktuose nurodytas poveikio priemones, tačiau FNTT nesuteikti įgaliojimai laikinai uždrausti kitam įpareigotajam subjektui teikti vieną ar kelias paslaugas. Atkreiptinas dėmesys, kad PPTFPI 36 straipsnio 1 dalies 4 punktas nustato priežiūros institucijų teisę laikinai ar visam laikui uždrausti ar apriboti vieno ar kelių finansų įstaigų ar kitų įpareigotųjų subjektų filialų arba kitų padalinių veiklą. Tačiau ši poveikio priemonė nėra tinkama tais atvejais, kai įpareigotasis subjektas veikia neįkūrus filialų ar padalinių. Todėl susidaro teisinė spraga, kai poveikio priemonė negali būti taikoma atsižvelgiant į tai, kokia yra įpareigotojo subjekto organizacinė struktūra. Be to, PPTFPI 36 straipsnio 1 dalies 6 punktas nustato priežiūros institucijų teisę panaikinti ar laikinai sustabdyti išduotos licencijos ar leidimo galiojimą, tačiau ši poveikio priemonė nėra tinkama tais atvejais, kai įpareigotojo subjekto veikla nėra reglamentuojama specialiaisiais teisės aktais, nustatančiais reikalavimą gauti licencijas ar leidimus vykdyti veiklą. Todėl susidaro teisinė spraga, kai analogiška poveikio priemonė negali būti vienodai taikoma visiems įpareigotiesiems subjektams. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos bankui yra suteikti įgaliojimai iš esmės analogišką poveikio

priemonę taikyti finansų įstaigų atžvilgiu (laikinas uždraudimas arba uždraudimas finansų įstaigai teikti vieną ar kelias finansines paslaugas).

Vadovaujantis PPTFPI 37 straipsnio 9 dalimi, poveikio priemonė, kuri taikoma laikinai, galioja iki priežiūros institucijos sprendime dėl poveikio priemonės taikymo nurodyto termino, kuris gali būti nurodytas kaip konkreti data, laiko tarpas arba susietas su tam tikrų sąlygų atsiradimu (aplinkybių išnykimu), nebent priežiūros institucija priima sprendimą ją atšaukti prieš nustatytą terminą.

Galiojančio PPTFPI penktojo skirsnio nuostatos, reglamentuojančios finansų įstaigų ir kitų įpareigotųjų subjektų priežiūrą ir atsakomybę už PPTFPI pažeidimus, negali būti taikomos nagrinėjant PPTFPI 25 straipsnyje nustatytų reikalavimų, susijusių su depozitinių virtualiųjų valiutų piniginių operatorių ar bendrovių paslaugų teikėjais, pažeidimus.

PPTFPI nustatyta, kad priežiūros tikslais gauta informacija gali būti perduota tais atvejais, kai nustatomi pačios finansų įstaigos ar kito įpareigotojo subjekto, bet ne finansų įstaigų ar kitų įpareigotųjų subjektų kliento, galimai padarytos nusikalstamos veikos ar kito teisės aktų pažeidimo požymiai. Taip pat PPTFPI nenustato teisinio pagrindo keistis informacija su mokesčių administratoriumi dėl ne pačios finansų įstaigos ar kito įpareigotojo subjekto, o jų klientų, veiklos. Pasikeitimas informacija tarp kompetentingų institucijų dėl finansų įstaigos ar kito įpareigotojo subjekto kliento veiklos pagal galiojančią PPTFPI galimas tik teisėsaugos institucijos iniciatyva tuo atveju, jei teisėsaugos institucijai informacija reikalinga ikiteisminiam tyrimui atlikti arba baudžiamąją bylą nagrinėjant teisme, tačiau nenumatyta galimybė perduoti informaciją priežiūros institucijos iniciatyva. Pažymėtina, kad, priežiūros institucijoms nagrinėjant finansų įstaigos ar kito įpareigotojo subjekto kliento duomenis, gali būti nustatomi kliento padarytos galimai nusikalstamos veikos ar kitų teisės aktų pažeidimų požymiai.

Šiuo metu PPTFPI nėra nustatyta galimybė finansų įstaigoms, siekiant įgyvendinti joms PPTFPI nustatytas pinigų plovimo ir teroristų finansavimo, įskaitant netinkamą tarptautinių finansinių sankcijų ir (ar) ribojamųjų priemonių įgyvendinimą, prevencijos priemones, keistis informacija apie klientą ir jo atstovą, kliento naudos gavėją, kliento, kuris yra juridinis asmuo, nuosavybės ir kontrolės struktūroje dalyvaujančius asmenis ir (ar) pinigines operacijas ar sandorius, kai joms kyla įtarimų dėl galimo pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo. Dalijimasis laiku klientų duomenimis tarp finansų įstaigų, siekiant surinkti trūkstamą informaciją vykdant klientų pateiktos informacijos analizę ar atliekant klientų piniginių operacijų vidinius tyrimus, būtų itin svarbus vertinant rizikas, nustatant asmenis, kurie piktnaudžiauja teisėtomis verslo struktūromis ir taip nusikalstamu būdu įgytas pajamas geba vėl įtraukti į Lietuvos finansų sistemą. Taip pat keitimasis informacija leistų geriau apsaugoti asmenis nuo vieno iš pirminių nusikaltimų (t. y. nusikaltimų, kuriuos vykdant buvo įgytas legalizuotas ar bandomas legalizuoti turtas) – sukčiavimo grėsmių, kas aktualu dėl nuo 2021 m. stebimo didėjančio finansinių sukčiavimų skaičiaus. Lietuvos bankų asociacijos duomenimis, 2021 m. iš gyventojų buvo išvilioti 8 mln. EUR, beveik dvigubai daugiau nei per 2020 m., kai buvo išviliota 4,8 mln. EUR. VRM 2021 m. atliktas gyventojų nuomonės apie teisėsaugos institucijas ir viešojo saugumo situacijos vertinimas rodo išaugusį susirūpinimą dėl sukčiavimų – net 58 procentai apklaustų gyventojų mano, kad jų gyvenamojoje vietovėje sukčiavimas telefonu, elektroniniu ar kitu būdu išviliojant turtą kelia vidutinę arba didelę grėsmę. Pažymėtina ir kad atsižvelgiant į keitimosi informacija svarbą Lietuvos Respublikos tarptautinių sankcijų įstatymas buvo papildytas nuostatomis, kad fiziniai ir juridiniai asmenys tarptautinių sankcijų įgyvendinimo tikslais turi teisę keistis informacija apie subjektą, kuriam taikomos sankcijos.

PPTFPI kaip vieni iš įpareigotųjų subjektų nurodyti buhalterinės apskaitos paslaugas teikiantys asmenys. 2022 m. gegužės 1 d. įsigaliojo naujos redakcijos Finansinės apskaitos įstatymas ir susijusių kitų įstatymų pakeitimai, kuriais atsisakyta sąvokų „buhalterija“ ir „buhalteris“ vartojimo.

Galiojančiame PPTFPI nėra reglamentuojamas veiklos funkcijų, susijusių su pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencija, vykdymo pavedimas kitam asmeniui, tačiau prižiūrint įpareigotųjų subjektų veiklą praktikoje nustatyta, jog praktikoje kai kurių įpareigotųjų subjektų

veikla organizuojama ir tokiu būdu – sudaromos sutartys dėl minėtų funkcijų pavedimo tiek Lietuvos Respublikoje, tiek kitose valstybėse registruotiems subjektams. Nesant veiklos funkcijų vykdymo perdavimo kitam asmeniui tikslesnio reglamentavimo rinkoje įpareigotiesiems subjektams kyla veiklos kliūčių dėl teisinio neaiškumo.

Galiojančio ALĮ 2 straipsnio 9 dalyje nustatyta juridinių asmenų kontroliuojančio asmens apibrėžtis neatitinka naudos gavėjo apibrėžties, nustatytos PPTFPĮ. Taip pat bendrove, turinčia teisę organizuoti lošimus, pagal ALĮ 2 straipsnio 20 dalį gali būti ir organizacija, neturinti juridinio asmens statuso, tačiau ALĮ nenurodoma, kas yra naudos gavėjas tokiose organizacijose. Be to, informacija apie naudos gavėjų ryšius su nepriekaištingos reputacijos reikalavimų neatitinkančiais asmenimis nerenkama, nes nepatenka į ALĮ 11 straipsnio nuostatas. Toks reguliavimas neleidžia vykdyti efektyvios pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos.

ALĮ 7³ straipsnio 2 dalies 2 punkto nuostata neatitinka reikalavimo neleisti nepriekaištingos reputacijos reikalavimų neatitinkantiems asmenims užimti pareigų lošimus organizuojančiose bendrovėse, nes apie akcininkų ar vadovybės pasikeitimus Priežiūros tarnybai pranešama praėjus 5 dienoms po tokių pasikeitimų dienos. Priežiūros tarnyba negali taikyti *ex ante* būtinų priemonių ir užkirsti kelio tokių asmenų dalyvavimui lošimus organizuojančių bendrovių valdyme.

Pagal ALĮ 7² straipsnio 4 dalies 2 punkto nuostatas licencijos organizuoti lošimus galiojimas sustabdomas, jeigu Priežiūros tarnyba savo iniciatyva surenka arba gauna duomenų ir informacijos, kad šio įstatymo 11 straipsnio 2 dalyje nurodyti asmenys nebeatitinka nepriekaištingos reputacijos reikalavimo. Pagal ALĮ 7² straipsnio 5 dalies reikalavimus Priežiūros tarnyba, priėmusi sprendimą sustabdyti licencijos organizuoti lošimus galiojimą, sprendimo priėmimo dieną apie tai praneša bendrovei, nurodo pažeidimus ir, atsižvelgdama į pažeidimų pobūdį ir sunkumą, nustato ne ilgesnį kaip 2 mėnesių terminą, per kurį bendrovė privalo pašalinti nurodytus pažeidimus. Tačiau šios nuostatos neprilygsta įgaliojimų Priežiūros tarnybai pašalinti reikalavimų neatitinkantį asmenį iš lošimus organizuojančių bendrovių valdymo suteikimui.

ALĮ 11 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad licenciją organizuoti lošimus ketinanti gauti bendrovė ir tokią licenciją turinti bendrovė privalo būti nepriekaištingos reputacijos, o šio straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad bendrovės akcininkais, juos kontroliuojančiais asmenimis (jeigu bendrovės akcininkas yra juridinis asmuo), stebėtojų tarybos, valdybos nariais, bendrovės vadovu, jo pavaduotojais, vyriausiuoju buhalteriu (buhalteriu) ir kitais asmenimis, galinčiais tvarkyti bendrovės buhalterinę apskaitą, filialo vadovu, lošimo namų (kazino), bingo, automatų salonų vadovais, jų pavaduotojais, vyriausiais buhalteriais (buhalteriais), lošėjus aptarnaujančio personalo darbuotojais turi būti nepriekaištingos reputacijos asmenys. Taip pat ALĮ 11 straipsnyje nustatyti kriterijai, kada fizinis asmuo ir (ar) bendrovė (toliau kartu – asmenys) negali būti laikomi nepriekaištingos reputacijos, kurie neapima visų FATF rekomendacijose ir metodologijoje numatytų nusikalstamų veikų.

ALĮ 6 straipsnio 5 dalyje nustatytas 3 darbo dienų terminas, per kurį Priežiūros tarnyba turi kreiptis į atitinkamas institucijas, siekdama patikrinti, ar įstatymu nustatyti asmenys, kuriems taikomi nepriekaištingos reputacijos reikalavimai, šiuos reikalavimus atitinka, taip pat, ar bendrovė atitinka jai nustatytus reikalavimus.

TMBVPĮ ūkio subjektų, vykdančių su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusią veiklą, valdymo, priežiūros organų narių ir naudos gavėjų nepriekaištingos reputacijos reikalavimai nenustatyti. Veiklos su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais licencijavimo modelis „D“ yra paremtas deklaravimu – ūkio subjektas kitą dieną nuo veiklos deklaracijos pateikimo priežiūros institucijai dienos turi teisę vykdyti su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusią veiklą. Ūkio subjektas pagal TMBVPĮ turi pareigą priežiūros instituciją informuoti apie pasikeitusius jo su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusios veiklos duomenis, nurodytus priežiūros institucijai pateiktoje veiklos deklaracijoje, arba planuojamą nutraukti šią veiklą ar jos nutraukimą, tačiau pareigos priežiūros instituciją informuoti apie pradedamą naują su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusią veiklą ir jos pradžią, taip pat apie pasikeitusius valdymo ir (ar) priežiūros organų narius ar naudos gavėjus, minėtų asmenų teistumą, pasikeitusias veiklos rūšis ar veiklos adresus, įskaitant elektroninės parduotuvės adresą, bet tuo neapsiribojant, TMBVPĮ nenustatyta. Be

to, TMBVPĮ įteisinto tauriųjų metalų arba brangakmenių gaminių rinkai pateikusio asmens atsakomybės ženklo pavyzdį, išpaustą metalinėje plokštelėje, ūkio subjektas priežiūros institucijai gali pateikti per 20 dienų nuo tos dienos, kai įgijo teisę vykdyti su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusią veiklą, arba nuo veiklos deklaracijoje nurodytos su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusios veiklos pradžios dienos. Tokiu teisiniu reglamentavimu įteisinama galimybė pradėti ir 20 dienų vykdyti veiklą, neturint TMBVPĮ nustatyto atsakomybės ženklo, kuriuo privalo būti paženklinėti visi prabavimui atlikti ir rinkai pateikti tauriųjų metalų ir brangakmenių gaminiai. Toks reguliavimas neleidžia vykdyti efektyvios pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reglamentavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Atsižvelgiant į MONEYVAL ekspertų pastabas PPTFPĮ projektu ir FAĮ projektu siūloma nustatyti įpareigotų subjektų pagal PPTFPĮ – nekilnojamojo turto agentų ir brokerių, apskaitos paslaugų teikėjų, apskaitos funkciją atliekančių juridinių asmenų (pastarieji suprantami kaip viešojo sektoriaus subjektai, teikiantys apskaitos paslaugas viešojo sektoriaus subjektams, kaip nustatyta Finansinės apskaitos įstatymo 16 straipsnio 1 dalyje) ir mokesčių konsultantų pareigą informuoti Juridinių asmenų registro tvarkytoją (juridiniai asmenys) arba Valstybinę mokesčių inspekciją (fiziniai asmenys) apie veiklos pradžią ar nutraukimą. Priėmus siūlomus pakeitimus bus užtikrintos tinkamos sąlygos vykdyti paminėtų įpareigotųjų subjektų veiklos priežiūrą pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos srityje.

Taip pat PPTFPĮ projektu, ALĮ projektu, FAĮ projektu, FAAĮ projektu ir LĮ projektu siūloma patikslinti ir nustatyti aukštesnius bei iš esmės vienodus, o TMBVPĮ – įtvirtinti analogiškus įpareigotųjų subjektų patikos ar bendrovių steigimo, administravimo, apskaitos, mokesčių konsultavimo paslaugų teikėjų, auditorių, nekilnojamojo turto agentų (brokerių), su lošimais, loterijoms, tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusią veiklą vykdančių subjektų nepriekaištingos reputacijos vertinimo kriterijus, atitinkančius jau nustatytus PPTFPĮ 25 straipsnio 3¹ dalyje. Nepriekaištingos reputacijos vertinimo kriterijus siūloma nustatyti minėtų paslaugų teikėjams ir, jei paslaugas teikia juridinis asmuo – jo valdymo bei priežiūros organų nariams ir naudos gavėjams, atsižvelgiant į perkeltą Direktyvos (ES) 2015/849 nuostatas į nacionalinę teisę PPTFPĮ nustatytą teisinį reguliavimą. Priėmus šiuos pakeitimus bus suvienodinti PPTFPĮ ir kituose įstatymuose nustatyti įpareigotųjų subjektų reputacijos vertinimo kriterijai. Bus numatyta, kad turinčiais nepriekaištingą reputaciją nelaikomi asmenys, pripažinti kaltais padarę ne tik Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse numatytas nusikalstamas veikas, bet ir jas atitinkančias nusikalstamas veikas pagal kitų valstybių baudžiamuosius įstatymus. Pažymėtina, kad siekiant teisinio reguliavimo proporcingumo siūloma nustatyti skirtingus laikotarpius, kada asmuo nelaikomas esančiu nepriekaištingos reputacijos, atsižvelgiant į jo padarytos nusikalstamos veikos sunkumą. Priėmus šiuos pakeitimus bus užtikrintas tiek teisinio reguliavimo nuoseklumas, aiškumas ir sistemiškumas, tiek atitiktis FATF rekomendacijoms ir metodologijai, pagal kurias esančiu nepriekaištingos reputacijos nelaikytinas asmuo, padaręs ne tik galiojančiuose PPTFPĮ, Azartinių lošimų įstatyme, Finansinės apskaitos įstatyme, Finansinių ataskaitų audito įstatyme ir Loterijų įstatyme nurodytas Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso XXVIII, XXXI, XXXII ir XXXIII skyriuose numatytas, bet ir kitas nusikalstamas veikas, tokias kaip nužudymas, sunkus kūno sužalojimas, dalyvavimas organizuotose nusikalstamosiose grupėse, reketas, terorizmas, terorizmo finansavimas, piratavimas, neteisėtas ginklų gabenimas, dokumentų klastojimas ir kt. Pažymėtina, kad, siekiant teisinio reguliavimo proporcingumo, siūloma nustatyti skirtingus laikotarpius, kada asmuo nelaikomas esančiu nepriekaištingos reputacijos, atsižvelgiant į jo padarytos nusikalstamos veikos sunkumą. Taip pat siūloma patikslinti PPTFPĮ 25 straipsnio 3¹ dalyje nustatytus kriterijus ir atsisakyti nuostatos, kad sunkius ir labai sunkius nusikaltimus padaręs asmuo laikomas netekusiu nepriekaištingos reputacijos neribotą laiką. Atsižvelgiant į FATF rekomendacijas ir Direktyvos (ES) 2015/849 47 straipsnio nuostatas, įpareigojančias užkirsti kelią nuteistų asmenų ryšiams su įpareigotaisiais subjektais, taip pat į šios direktyvos preambulės 14

pastraipoje nurodytą siekį kovoti su piktnaudžiavimu juridiniais asmenimis ir nusikaltėlių galimybėmis dangstyti savo asmenybę įmonės struktūra, Įstatymų projektais nesiūloma riboti nepriekaištingos reputacijos kriterijų taikymo priklausomai nuo nusikalstamų veikų padarymo laiko. Priėmus šiuos pakeitimus būtų užtikrintas tiek teisinio reguliavimo nuoseklumas, aiškumas ir sistemiškumas, tiek atitiktis FATF rekomendacijoms, tuo pačiu metu išsaugant atskiruose specialiuosiuose įstatymuose – ALĮ ir LĮ nustatytus reputacinius reikalavimus nurodytam subjektų ratui. Siūlomas teisinis reglamentavimas būtų aiškesnis rinkos dalyviams ir leistų priežiūros institucijoms veiksmingiau vykdyti jai pavestą priežiūros funkciją.

ALĮ projektu siūloma išplėsti asmenų, kuriems taikomi nepriekaištingos reputacijos reikalavimai, ratą ir taikyti reputacinius reikalavimus naudos gavėjams, kaip jie apibrėžti PPTFPĮ, ir su jais verslo santykiais susijusiems asmenims. Naujos teisinio reglamentavimo nuostatos sudarytų teisinę prielaidą efektyviau taikyti pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemonės lošimų organizavimo veikloje, sukurtų nepakantumą ir nepalankią erdvę pinigų plovimo ir teroristų finansavimo atsiradimo galimybėms, mažintų kylančią reputacinę riziką tiek rinkos dalyviams, tiek valstybei tarptautiniame kontekste. Reputacijos reikalavimais platesniam asmenų ratui siekiama užtikrinti pinigų plovimo ir teroristų finansavimo veikų užkardymą, atsižvelgiant į Europos Komisijos ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai dėl pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizikos, darančios įtaką vidaus rinkai ir susijusios su tarpvalstybine veikla, vertinimo, kurioje lošimų sektorius siejamas su didele pinigų plovimo rizika¹. Atsižvelgiant į vykdomos veiklos aukštą rizikos lygį, siūlomu reglamentavimu siekiama, kad lošimų rinkoje veiktų tik nepriekaištingos reputacijos asmenys. Taip pat šiuo reikalavimu siekiama sumažinti nusikalstamos veikos pasireiškimo riziką šiame sektoriuje ir užtikrinti, kad lošimų organizavimo veikloje nedalyvautų asmenys, kurie gali siekti šią veiklą panaudoti nusikalstamiems tikslams įgyvendinti arba veikti nesilaikydami nustatytų reikalavimų.

Siekiant užtikrinti, kad nepriekaištingos reputacijos reikalavimų neatitinkantys asmenys negalėtų dalyvauti lošimus organizuojančių bendrovių valdyme, ALĮ projektu siūloma nustatyti prievolę lošimų organizatoriams apie akcininkų ar vadovybės pasikeitimus Priežiūros tarnybai pranešti iš anksto. Tokiu būdu Priežiūros tarnybai būtų suteikta priemonė užkirsti kelią įstatymo reikalavimų neatitinkančių asmenų dalyvavimui bendrovės valdyme.

Atsižvelgiant į tai, kad ALĮ projektu siūloma išplėsti asmenų, kuriems taikomi nepriekaištingos reputacijos reikalavimai, ratą, keičiamo ALĮ 6 straipsnio 5 dalyje siūloma nustatyti ilgesnį, t. y. 7 dienų, terminą Priežiūros tarnybai kreiptis į atitinkamas institucijas ir registrus dokumentams ir informacijai gauti.

Siekiant teisinio reguliavimo nuoseklumo, aiškumo, sistemiškumo bei atitikties FATF rekomendacijoms ir metodologijai, pagal kurias esančiu nepriekaištingos reputacijos nelaikytinas asmuo, padaręs ne tik Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso XXVIII, XXXI, XXXII ir XXXIII skyriuose numatytas, bet ir kitas nusikalstamas veikas, tokias kaip nužudymas, sunkus kūno sužalojimas, dalyvavimas organizuotose nusikalstamosiose grupėse, reketas, terorizmas, terorizmo finansavimas, piratavimas, neteisėtas ginklų gabenimas, dokumentų klastojimas ir kt., ALĮ projektu ir LĮ projektu siūloma tikslinti, o TMBVPĮ projektu – nustatyti asmenims taikomus nepriekaištingos reputacijos reikalavimus.

Atsižvelgiant į tai, kad nuo 2022 metų gegužės 1 d. įsigaliojusiame Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatyme vietoj sąvokų „buhalterinė apskaita“, „buhalteris“ vartojama „finansinė apskaita“, „finansinę apskaitą tvarkantis asmuo“, PPTFPĮ projektu, ALĮ projektu, LĮ projektu ir TMBVPĮ projektu atitinkamai keičiami PPTFPĮ, ALĮ, LĮ ir TMBVPĮ straipsniai, kuriuose yra nebevertojamos sąvokos. Atsižvelgiant į pakeistus įstatymų pavadinimus tikslinami PPTFPĮ ir LĮ straipsniai, kuriuose pateiktos nuorodos į Lietuvos Respublikos įmonių grupių konsoliduotosios atskaitomybės įstatymą ir Lietuvos Respublikos atitikties vertinimo įstatymą.

¹ REPORT FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL on the assessment of the risk of money laundering and terrorist financing affecting the internal market and relating to cross-border activities, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/0b2ecb04-aef4-11e9-9d01-01aa75ed71a1/language-en>.

TMBVPĮ projektu taip pat siūloma nustatyti, kad ūkio subjektas, teikdamas veiklos deklaraciją, joje turės patvirtinti, kad ūkio subjekto valdymo ir (ar) priežiūros organų nariai, taip pat ūkio subjekto naudos gavėjai nėra pripažinti kaltais padarę su nepriekaištingos reputacijos reikalavimais susijusias nusikalstamas veikas. Neatitinkantiems nepriekaištingos reputacijos reikalavimų ūkio subjektams būtų draudžiama verstis su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusia veikla. TMBVPĮ projekte siūloma nustatyti galimybę priežiūros institucijai ūkio subjektą išbraukti iš ūkio subjektų, kurie verčiasi su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusia veikla, sąrašo (toliau – Sąrašas), paaiškęs, kad veiklos deklaracijoje nurodyti neteisingi duomenys apie atitiktį nepriekaištingos reputacijos reikalavimams. Taip pat siūloma nustatyti, kad prieš ūkio subjektą išbraukiant iš Sąrašo priežiūros institucijos nustato terminą ūkio subjektui pašalinti nepriekaištingos reputacijos reikalavimų neatitinkančius asmenis iš ūkio subjekto valdymo ir (ar) priežiūros organų narių ar naudos gavėjų ir pateikti priežiūros institucijai patikslintą veiklos deklaraciją. Siekiant sudaryti sąlygas priežiūros institucijai efektyviai atlikti TMBVP įstatymu pavestas rinkos priežiūros funkcijas TMBVPĮ projekte siūloma nustatyti, kad ūkio subjektas su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusią veiklą gali pradėti tik priežiūros institucijai pateikęs veiklos deklaraciją ir atsakomybės ženklo, jeigu jis privalo jį turėti, pavyzdžius, taip pat numatoma įpareigoti ūkio subjektą apie planuojamą pradėti naują su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusią veiklą, naujos veiklos pradžios datą, pasikeitusius valdymo ir (ar) priežiūros organų narius ar naudos gavėjus, pasikeitusias veiklos rūšis ar veiklos adresus, įskaitant elektroninės parduotuvės adresą, informuoti priežiūros instituciją.

Taip pat LĮ projektu LĮ 16 straipsnis suderinamas su šio įstatymo 2 straipsnio 20 dalimi, numatančia, kad šiame įstatyme vartojama sąvoka „bendrovę kontroliuojantis asmuo“ suprantama taip, kaip PPTFPĮ apibrėžta sąvoka „Naudos gavėjas“, nustatant, kad kontroliuojančiu asmeniu laikomas tik fizinis, o ne juridinis asmuo.

Atsižvelgiant į Tarptautinio valiutos fondo ekspertų rekomendacijas PPTFPĮ projektu siūloma stiprinti pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priežiūrą. Siūloma tobulinti PPTFPĮ 36 straipsnyje nustatytą už PPTFPĮ pažeidimus taikomų poveikio priemonių reguliavimą. Siūloma tais atvejais, kai kitas įpareigotasis subjektas sistemingai pažeidžia PPTFPĮ arba padaro vieną šiurkštų šio įstatymo pažeidimą, arba šį įstatymą pažeidžia pakartotinai per vienus metus nuo poveikio priemonės paskyrimo, nustatyti FNTT teisę taikyti laikiną uždraudimą (apribojimą) kitam įpareigotajam subjektui teikti vieną ar kelias paslaugas. Taip pat tuo atveju, jei įpareigotasis subjektas neįgyvendina priežiūros institucijos sprendimo laikinai uždrausti kitam įpareigotajam subjektui teikti vieną ar kelias paslaugas arba, kai, pasibaigus draudimo kitam įpareigotajam subjektui teikti vieną ar kelias paslaugas terminui, aplinkybės, dėl kurių kitam įpareigotajam subjektui buvo uždrausta teikti vieną ar kelias paslaugas, nėra išnykusios, PPTFPĮ projektu siūloma nustatyti poveikio priemonę – nuolatinį uždraudimą kitam įpareigotajam subjektui teikti vieną ar kelias paslaugas. Taip bus nustatyta efektyvi priežiūros priemonė, tinkama atvejams, kai įpareigotasis subjektas veikia neįkūręs filialų ar padalinių, taip pat, kai įpareigotojo subjekto veiklai nėra išduodamos licencijos ar leidimai vykdyti veiklą. Taip pat PPTFPĮ projektu siūloma nustatyti saugiklį, kad laikinas uždraudimas kitam įpareigotajam subjektui teikti vieną ar kelias paslaugas negali būti ilgesnis kaip 4 mėnesiai (su galimybe motyvuotu priežiūros institucijos sprendimu pratęsti šį terminą 4 mėnesiams); konkretus paslaugų apibūdinimas nurodomas priežiūros institucijos sprendime; išnykus draudimo pagrindui, priežiūros institucija, įsitikinusi, kad pagrindas išnyko, priima sprendimą nutraukti šios poveikio priemonės taikymą kitam įpareigotajam subjektui. Įvertinus, kad daug įpareigotųjų subjektų vykdo veiklą trečiosiose šalyse ir realiai neturi būstinės Lietuvos Respublikoje, taip pat dar egzistuoja praktika registruoti nuo kelių iki keliasdešimt įmonių buveinių vienu adresu, kur nevykdoma jokia veikla, PPTFPĮ projektu siūloma nustatyti, kad paskirtos poveikio priemonės įgyvendinimas patvirtinamas pateikus išorinio audito ataskaitą. Pažymėtina, jog būtent įpareigotiesiems subjektams kyla pareiga užtikrinti, kad jų veikloje būtų įgyvendinami pinigų plovimą ir teroristų finansavimo prevenciją reglamentuojantys teisės aktai. Todėl patikrinimų metu nustatytiems PPTFPĮ pažeidėjams, nesilaikantiems įstatymo sistemingai,

pakartotinai, kyla pareiga įrodyti priežiūros institucijos sprendime nurodytų paslaugų teikimo nutraukimą, tokiu būdu pasiekiant, kad PPTFPĮ pažeidimas būtų nutrauktas ir nesukeltų tolimesnių neigiamų padarinių. Apie šios poveikio priemonės taikymą pranešus Juridinių asmenų registro tvarkytojui ir informaciją paskelbus priežiūros institucijos interneto svetainėje bus padidintas proceso skaidrumas.

Atsižvelgiant į tai, kad virtualių valiutų sektoriaus įmonės dažnai nesilaiko įstatymų nustatytų reikalavimų, vengia bendradarbiauti su priežiūros institucija, o Nacionalinio pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizikos vertinimo metu ir Tarptautinio valiutos fondo ekspertų ataskaitoje šis sektorius buvo įvertintas kaip vienas iš rizikingiausių pinigų plovimo ir teroristų finansavimo požiūriu, siūloma šio sektoriaus subjektus išskirti iš kitų įpareigotųjų subjektų ir suteikti įgaliojimus priežiūros institucijai esant pagrindui taikyti jiems griežčiausią poveikio priemonę – uždraudimą vykdyti registruotą veiklą, prieš tai netaikant laikino veiklos uždraudimo (apribojimo). Veiklos uždraudimas būtų taikomas kaip krašutinė priemonė, nustačius atvejų, kai virtualiųjų valiutų keityklos operatorius ir (ar) depozitinių virtualiųjų valiutų piniginių operatorius priežiūros institucijai sistemingai neteikia informacijos ar teikia neteisingą informaciją, sistemingai pažeidžia PPTFPĮ arba padaro šiurkštų šio įstatymo pažeidimą, arba šį įstatymą pažeidžia pakartotinai per vienus metus nuo poveikio priemonės už šio įstatymo pažeidimą paskyrimo. Vertinant sektoriaus keliamą riziką ir, kaip minėta, aplaidų požiūrį į šiuo metu nustatytų reikalavimų laikymąsi, netgi tokių įprastų pareigų, kaip nustatytos informacijos pateikimas priežiūros institucijai, nevykdymą, pažymėtina, kad tai rodo sektoriuje paplitusį polinkį nesilaikyti teisės aktų reikalavimų ir žemą brandos lygį. Atsižvelgiant į tai, siūloma poveikio priemonė būtų proporcinga ir sudarytų sąlygas reguliavimu užtikrinti sektoriaus rizikingumą atitinkantį prevencijos lygį, suteiktų priežiūros institucijai adekvatius kylančių rizikų suvaldymo įgaliojimus. Pagal siūlomą įtvirtinti reguliavimą sistemingas informacijos neteikimas suprantamas kaip teisės aktuose nustatytos ar priežiūros institucijos pareikalauotos informacijos neteikimas 2 ar daugiau kartų, nebendravimas su priežiūros institucija. Pažymėtina, kad siūloma įtvirtinti poveikio priemonė būtų PPTFPĮ 36 straipsnio 1 dalies 6 punkte nurodytos poveikio priemonės atitikmuo, todėl nebūtų išskirtinė ar neproporcinga ir, esant pagrindams, galėtų būti pritaikoma neatidėliotinai.

Pažymėtina, kad nuostatos, kuriomis numatoma galimybė FNTT papildomai taikyti naujas poveikio priemones, be tų, kurias turi teisę taikyti šiuo metu, yra susijusios su priežiūros institucijos įgaliojimais ir nekeičia verslo subjektų veiklos sąlygų, nes minėtiems subjektams taikomi reikalavimai ir šių reikalavimų vykdymo priežiūros tvarka nesikeičia. Atsižvelgiant į tai ir siekiant PPTFPĮ projekto tikslo – pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priežiūros stiprinimo, PPTFPĮ 36 straipsnio 1 dalies 8–10 punktų ir 46¹ straipsnio įsigaliojimą siūloma numatyti nuo 2024 m. sausio 1 d.

Taip pat atsižvelgiant į MONEYVAL ekspertų pastabas PPTFPĮ projektu siūloma keisti PPTFPĮ 36 bei 40 straipsnius ir nustatyti, kad įpareigotųjų subjektų priežiūrą pagal kompetenciją vykdančys Antstolių rūmai, Auditorių rūmai ir Notarų rūmai, kurie šiuo metu turi teisę taikyti dalį iš PPTFPĮ numatytų poveikio priemonių, įgyja teisę taikyti dar vieną poveikio priemonę – baudą. AI projektu ir NI projektu nustatoma šios poveikio priemonės skyrimo tvarka, atsižvelgiant į specialiuosiuose įstatymuose numatytus skirtingų profesinės savivaldos institucijų veiklos organizavimo ypatybes ir skirtingus priežiūros procesus.

PPTFPĮ projektu taip pat siūloma nustatyti, kad PPTFPĮ penktojo skirsnio nuostatos, reglamentuojančios finansų įstaigų ir kitų įpareigotųjų subjektų priežiūrą, gali būti taikomos nagrinėjant klausimus dėl teisės aktų reikalavimų, susijusių su valdymo ar priežiūros organų narių, naudos gavėjų pripažinimu kaltais dėl nusikalstamų veikų padarymo; vyresniojo vadovo ar vadovaujančių darbuotojų; paslaugų teikimo kitoje valstybėje. Pritarus pakeitimams už nurodytus pažeidimus galėtų būti taikomos poveikio priemonės, nustatytos PPTFPĮ penktajame skirsnyje.

PPTFPĮ projektu siūloma PPTFPĮ papildyti 15² straipsniu ir reglamentuoti šiame įstatyme numatytų veiklos funkcijų vykdymo pavedimą kitam asmeniui, nustatant reikalavimus, kurių turės laikytis finansų įstaigos ir kiti įpareigotieji subjektai. PPTFPĮ projektu siūloma nustatyti šiuos reikalavimus:

1) minėtas funkcijų vykdymo pavedimas kitam asmeniui turi būti nustatytas finansų įstaigos ar kito įpareigotojo subjekto vidaus politikos ir vidaus kontrolės procedūrose;

2) dėl minėto funkcijų vykdymo pavedimo tarp finansų įstaigos ar kito įpareigotojo subjekto ir asmens, kuriam pavedamas minėtų funkcijų vykdymas, turi būti sudaryta rašytinė sutartis, kurios sąlygos užtikrina tinkamą funkcijų vykdymą (pvz., kliento ir naudos gavėjo tapatybės nustatymo metu pateiktų dokumentų, duomenų ar informacijos atnaujinimą, keitimąsi informacija apie PPTFPĮ nustatytų reikalavimų pažeidimus);

3) finansų įstaiga ar kitas įpareigotasis subjektas įpareigojamas įsitikinti, kad šis asmuo laikosi PPTFPĮ nustatytų kliento ar naudos gavėjo tapatybės nustatymo reikalavimų prieš pavedant veiklos funkcijų vykdymą kitam asmeniui ir pavestos funkcijos vykdymo metu;

4) siekiant užtikrinti FNTT teikiamos informacijos apsaugos reikalavimus, numatančius, kad PPTFPĮ nurodytos informacijos apie kliento veiklą perdavimas vyksta tik tarp dviejų šalių – įpareigotojo subjekto ir FNTT, taip pat atsižvelgiant į PPTFPĮ 23 straipsnio nuostatas, pagal kurias informacija, kurią gauna FNTT, negali būti skelbiama ar perduodama kitiems asmenims, kitam asmeniui nebus leidžiama pavesti kliento nuolatinės dalykinių santykių stebėsenos, įtartinų piniginių operacijų ar sandorio nustatymo, pranešimo apie įtartinas pinigines operacijas ar sandorius pateikimo bei su minėtomis veiklomis susijusio PPTFPĮ 19 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytos informacijos saugojimo.

Taip pat PPTFPĮ projektu siūloma įtvirtinti, kad finansų įstaigoms ir kitiems įpareigotiesiems subjektams pavedant funkcijas kitam asmeniui būtų užtikrintas PPTFPĮ 24 straipsnyje numatytų reikalavimų dėl asmens duomenų tvarkymo laikymasis.

Siūlomas reglamentavimas užtikrintų finansų įstaigų ir kitų įpareigotųjų subjektų veiklos, kai funkcijų vykdymui pasitelkiami kiti paslaugų teikėjai, teisinį aiškumą, taip pat vienodas veikimo sąlygas, tinkamą ir efektyvų PPTFPĮ nustatytų reikalavimų vykdymą.

PPTFPĮ projektu siūloma nustatyti, kad priežiūros tikslu gauta informacija gali būti perduota kompetentingoms valstybės ar užsienio valstybių teisėsaugos institucijoms, ar tarptautinėms organizacijoms, ar pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos priemonės įgyvendinančioms institucijoms, jeigu nustatomi finansų įstaigų ar kitų įpareigotųjų subjektų kliento galimai nusikalstamos veikos ar kitų teisės aktų pažeidimų požymiai; taip pat mokesčių administravimo institucijoms, jeigu tai būtina dėl finansų įstaigų ar kitų įpareigotųjų subjektų klientų priežiūros ar pažeidimų prevencijos. Galimybė keistis šia informacija yra būtina siekiant užtikrinti pinigų plovimo ar teroristų finansavimo prevenciją, taip pat su tuo susijusių pirminių nusikaltimų ar teisės aktų pažeidimų tyrimą. Siekiant užtikrinti tinkamą asmens duomenų tvarkymą keičiantis informacija siūloma keičiamą PPTFPĮ 48 straipsnį papildyti nuoroda, kad keičiantis informacija vadovaujamosi Lietuvos Respublikos asmens duomenų, tvarkomų nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už jas, bausmių vykdymo arba nacionalinio saugumo ar gynybos tikslais, teisinės apsaugos įstatymu.

Siūloma tobulinti keitimosi informacija teisinį reguliavimą PPTFPĮ papildant 15¹ straipsniu, kurio 1 dalyje nustatoma, jog finansų įstaigos, siekdamos įgyvendinti PPTFPĮ joms nustatytas pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo, įskaitant netinkamą tarptautinių finansinių sankcijų ir (ar) kitų ribojamųjų priemonių įgyvendinimą, prevencijos priemones ir kai joms kyla įtarimų dėl galimo pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo, įskaitant netinkamą tarptautinių finansinių sankcijų ir (ar) kitų ribojamųjų priemonių įgyvendinimą, turi teisę tarpusavyje keistis įstatyme konkrečiai nustatytų kategorijų duomenimis – informacija apie klientą ir jo atstovą, kliento naudos gavėją, kliento, kuris yra juridinis asmuo, nuosavybės ir kontrolės struktūroje dalyvaujančius asmenis ir (ar) pinigines operacijas ar sandorius. Atkreiptinas dėmesys, kad kliento sąvoka ir naujame 15¹ straipsnyje, ir PPTFPĮ vartojama nurodant tiek subjektus, su kuriais finansų įstaiga atlieka pinigines operacijas ar sandorius, tiek subjektus, su kuriais finansų įstaiga ketina pradėti ar atsisakė pradėti dalykinius santykius. Siūloma 15¹ straipsnyje nustatyti galimybę keistis informacija neturės poveikio FNTT pateiktos informacijos apsaugai dėl PPTFPĮ 23 straipsnio 3 dalyje nustatyto imperatyvaus draudimo pranešti klientui ar kitiems asmenims, kad informacija apie kliento atliekamas pinigines operacijas arba sudaromus sandorius ar bet kokia kita informacija pateikta

FNTT arba kitai priežiūros institucijai, bet prisidės prie teikiamos informacijos kokybės gerinimo. Siekiant teisinio aiškumo siūloma nustatyti, kad keitimosi minėta informacija tvarką nustatytų FNTT. Siekiant užtikrinti tinkamą asmens duomenų tvarkymą siūloma papildomai PPTFPĮ 15¹ straipsnio 2 dalyje nustatyti, kad finansų įstaigos, tvarkydamos asmens duomenis, vadovaujasi Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentu (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrojo duomenų apsaugos reglamentu) ir keičiasi tik ta informacija apie klientą ir jo atstovą, kliento naudos gavėją, kliento, kuris yra juridinis asmuo, nuosavybės ir kontrolės struktūroje dalyvaujančius asmenis ir (ar) pinigines operacijas ar sandorius, kuri yra būtina, siekiant įgyvendinti PPTFPĮ 15¹ straipsnio 1 dalyje nurodytus tikslus. Pagal PPTFPĮ 15¹ straipsnį nebus tvarkomi specialiųjų kategorijų asmens duomenys ar informacija apie asmens teistumą. Siekiant sudaryti sąlygas finansų įstaigoms pasirengti keistis informacija, užtikrinant tinkamą jos apsaugą, PPTFPĮ 15¹ straipsnio įsigaliojimą siūloma numatyti nuo 2024 m. liepos 1 d. Siūlomas teisinis reglamentavimas leis finansų įstaigoms nedarant įtakos pagrindinių teisių ir laisvių apsaugai veiksmingiau vykdyti pinigų plovimo ir teroristų finansavimo, įskaitant netinkamą tarptautinių finansinių sankcijų ir (ar) kitų ribojamųjų priemonių įgyvendinimą, prevenciją, taip pat veiksmingiau apsaugoti asmenis nuo sukčiavimo, t. y. vienos iš šiuo metu vyraujančių pirminių nusikalstamų veikų, sąlygojančių pinigų plovimo prevencijos poreikį, keliamų grėsmių.

Nesiūloma numatyti kitų įpareigotųjų subjektų teisės keistis informacija nesant duomenų, pagrindžiančių, kad tokia teisė leistų minėtiems subjektams efektyviau vykdyti pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemones.

Siūloma pripažinti netekusia galios PPTFPĮ 9 straipsnio 20 dalį. Pritarus pakeitimams kliento ir naudos gavėjo nustatymo metu finansų įstaigų, kaip ir visų kitų klientų, tapatybės nustatymas turės būti atliekamas atsižvelgiant į nustatytą pinigų plovimo ir teroristų finansavimo riziką ir bus panaikintos vienai subjektų grupei numatytos išimties.

Siūloma patikslinti PPTFPĮ 10 straipsnio 4 dalies reikalavimus, nustatant, kad, be kitų minėtoje dalyje numatytų atvejų, finansų įstaigos ir kiti įpareigotieji subjektai turi teisę nereikalauti kliento patvirtinimo, jei informacija gauta tiesiogiai iš Lietuvos Respublikos ir kitų ES valstybių narių informacinių sistemų ar registrų. Pakeitimu bus sumažinta administracinė našta rinkos dalyviams ir kuriamas patrauklesnis reguliavimas. Pažymėtina, kad minėtas pakeitimas neturės įtakos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemonių efektyvumui, kadangi remdamiesi rizika pagrįstu vertinimu finansų įstaigos ir kiti įpareigotieji subjektai turi teisę spręsti, kuriais atvejais ir kokių priemonių reikia imtis, siekiant užtikrinti tinkamą PPTFPĮ nuostatų dėl kliento ir naudos gavėjo tapatybės nustatymo įgyvendinimą. Taigi net ir atsiskaitus imperatyvaus reikalavimo kliento parašu patvirtinti surinktą informaciją, finansų įstaigos ir kiti įpareigotieji subjektai gali, esant poreikiui, prašyti kliento patvirtinimo (pasirinktu būdu), paaiškinimų arba prašyti, kad informaciją pateiktų pats klientas. Atkreiptinas dėmesys, kad PPTFPĮ 10 straipsnio 4 dalyje nustatyta finansų įstaigų ir kitų įpareigotųjų subjektų teisė, bet ne pareiga, gauti informaciją tiesiogiai iš valstybės informacinių sistemų ar registrų. Be to, siekiant užtikrinti, kad kliento ir naudos gavėjo tapatybės nustatymo metu pateikti dokumentai, duomenys ar informacija būtų tinkami ir aktualūs, PPTFPĮ 9 straipsnio 17 dalyje įtvirtinta pareiga finansų įstaigoms ir kitiems įpareigotiesiems subjektams juos nuolat peržiūrėti ir atnaujinti.

PPTFPĮ 11 straipsnį siūloma papildyti 6 dalimi, kuri numato, kad finansų įstaigos turi vadovautis Europos bankininkystės institucijos patvirtintomis gairėmis dėl nuotolinio kliento tapatybės nustatymo sprendimų pagal Direktyvos (ES) 2015/849 13 straipsnio 1 dalį.

PPTFPĮ 15 straipsnio 1 dalies 12 punktą siūloma patikslinti ir aiškiai nustatyti, kad elektroninės prekybos platformose vykstant prekybai tarp jose registruotų vartotojų supaprastintas kliento tapatybės nustatymas esant PPTFPĮ nustatytoms sąlygoms galimas ne tik vykdant registruotų vartotojų tarpusavio atsiskaitymus, bet ir atsiskaitymus, susijusius su paminėtų vartotojų tarpusavio prekyba elektroninės prekybos platformoje, t. y. kai tokie atsiskaitymai atliekami su tikslu atsiskaityti mokėjimo paslaugų teikėjui už suteiktas paslaugas (komisinio atlyginimo sumokėjimas) ir (ar) elektroninės prekybos platformai už vartotojams suteiktas platformos

paslaugas (pvz., platformos komisinio atlyginimo sumokėjimas) bei papildomas paslaugas platformos vartotojams, susijusias su vartotojų tarpusavio prekyba elektroninės prekybos platformoje (pvz., reklama, vartotojo parduodamų daiktų rodymo pirmenybė ir iškėlimas į parduodamų daiktų sąrašo pradžią ar kitos paslaugos, kurios suteikia papildomų naudų elektroninės prekybos platformos vartotojams naudojantis platforma). Siūloma nuostata padarys teisinį reguliavimą aiškesnį, bus sumažinta administracinė našta rinkos dalyviams, kurie turės daugiau galimybių taikyti supaprastintą kliento tapatybės nustatymą vykdant nekeliančius didesnės pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizikos mokėjimus nedidelėmis sumomis.

PPTFPI 21 straipsnyje siūloma aiškiai nustatyti pareigą deklaruoti grynuosius pinigus ir kai jie gabenami nelydimi, o ANK pakeitimo projektu siūloma numatyti atsakomybę už minėtos pareigos nevykdymą. Taip pat PPTFPI projektu siūloma patikslinti PPTFPI 21 straipsnyje nurodytos gabenamos grynųjų pinigų sumos dydžio apatinę ribą ir suderinti ją su Reglamento 2018/1672 nuostatomis.

PPTFPI 29 straipsnyje siūloma atsisakyti konkrečių Europos priežiūros institucijų gairių vardijimo ir įtvirtinti bendro pobūdžio formuluotę su nuoroda į šias. Pritarus pakeitimams ateityje nekils poreikis keisti PPTFPI, jei bus priimtos naujos gairės.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymų projektus toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir, kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus įstatymus neigiamų padarinių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimti įstatymai tiesioginės įtakos korupcijos lygiui neturės. Numatomas teigiamas poveikis kriminogeninei situacijai dėl efektyvesnės nusikalstamų veikų prevencijos ir jų užkardymo. Priėmus įstatymus bus efektyviau taikomos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemonės. Finansų įstaigos galės efektyviau identifikuoti galimą pinigų plovimą ir (ar) teroristų finansavimą bei pateikti išsamesnę informaciją FNTT, taip bus sudaryta galimybė greičiau atlikti tyrimus, užkirsti kelią galimiems nusikaltimams ateityje.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Priimti įstatymai tiesioginės įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

8. Ar įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymų projektai strateginio lygmens planavimo dokumentams neprieštarauja.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus įstatymus kitų įstatymų priimti ar keisti nereikia.

10. Ar įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai parengti laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

11. Ar įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas bei Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymų projektai neprieštarauja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams.

12. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti:

Įgyvendinant PPTFPI projektą Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija turės parengti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. lapkričio 12 d. nutarimo Nr. 1407 „Dėl Juridinių asmenų registro nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo projektą.

Įgyvendinant PPTFPI projektą FNTT turės nustatyti keitimosi informacija apie klientą ir jo atstovą, kliento naudos gavėją, kliento, kuris yra juridinis asmuo, nuosavybės ir kontrolės struktūroje dalyvaujančius asmenis ir (ar) pinigines operacijas ar sandorius tvarką ir viešai skelbtinos informacijos apie virtualiųjų valiutų keityklos operatorius ir depozitinių virtualiųjų valiutų piniginių operatorius perdavimo Juridinių asmenų registro tvarkytojui tvarką; Muitinės departamentas prie Finansų ministerijos – pakeisti Muitinės departamento prie Finansų ministerijos direktoriaus 2021 m. gegužės 1 d. įsakymą Nr. 1B-371 „Dėl grynųjų pinigų deklaravimo formų, Reikalavimų Grynųjų pinigų deklaravimo formos blankui ir Grynųjų pinigų deklaravimo formos pildymo, pateikimo ir muitinio įforminimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Įgyvendinant PPTFPI projektą ir FAI projektą Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos turės parengti Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2013 m. birželio 25 d. įsakymo Nr. VA-36 „Dėl Fizinių asmenų įregistravimo į Mokesčių mokėtojų registrą / išregistravimo iš Mokesčių mokėtojų registro taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo projektą.

Įgyvendinant AI projektą Teisingumo ministerija turės parengti Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2006 m. rugsėjo 26 d. įsakymo Nr. 1R-295 „Dėl Antstolių drausmės bylų iškėlimo ir nagrinėjimo taisyklių ir Antstolių garbės teismo veiklos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo projektą.

Įgyvendinant NI projektą Teisingumo ministerija turės parengti Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2018 m. spalio 30 d. įsakymo Nr. 1R-226 „Dėl Notarų atestavimo nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo projektą.

Įgyvendinant AI projektą ir NI projektą Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos turės parengti Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko ir Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2003 m. vasario 26 d. įsakymo Nr. V-57/1B-160 „Dėl mokesčių, rinkliavų ir kitų įmokų į Lietuvos Respublikos valstybės biudžetą, savivaldybių biudžetus bei valstybės pinigų fondus kodų sąrašo“ pakeitimo projektą.

Įgyvendinant ALI projektą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė turės pakeisti Azartinių lošimų licencijavimo taisykles, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. birželio 19 d. nutarimu Nr. 740 „Dėl Azartinių lošimų licencijavimo taisyklių patvirtinimo“; Lošimų priežiūros tarnyba prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos turės pripažinti netekusiu galios Pranešimo apie pasikeitusius lošimų organizatoriaus akcininkus, juos kontroliuojančius asmenis, stebėtojų tarybos, valdybos narius, vadovą, jo pavaduotoją, vyriausiąjį buhalterį (buhalterį) arba kitus asmenis, galinčius tvarkyti lošimų organizatoriaus buhalterinę apskaitą, filialo vadovą tvarkos aprašą, patvirtintą Lošimų priežiūros tarnybos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos direktoriaus 2020 m. balandžio 28 d. įsakymu Nr. DIE-258 „Dėl Pranešimo apie pasikeitusius lošimų organizatoriaus akcininkus, juos kontroliuojančius asmenis, stebėtojų tarybos, valdybos narius, vadovą, jo pavaduotoją, vyriausiąjį buhalterį (buhalterį) arba kitus asmenis, galinčius tvarkyti lošimų organizatoriaus buhalterinę apskaitą, filialo vadovą tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Įgyvendinant TMBVPI projektą Finansų ministerija turės parengti Ūkio subjektų, kurie verčiasi su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusia veikla, sąrašo sudarymo, tvarkymo ir atsakomybės ženklų pavyzdžių registravimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos finansų ministro 2016 m. gegužės 18 d. įsakymu Nr. 1K-187 „Dėl Ūkio subjektų, kurie verčiasi su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusia veikla, sąrašo sudarymo, tvarkymo ir atsakomybės ženklų pavyzdžių registravimo taisyklių patvirtinimo“, pakeitimo projektą.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Planuojama, kad Įstatymų projektų įgyvendinimas nepareikalaus papildomų valstybės biudžeto lėšų.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymų projektų rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:

Reikšminiai Įstatymų projektų žodžiai yra „pinigų plovimas“, „teroristų finansavimas“, „poveikio priemonė“, „teistumas“, „virtualiosios valiutos“, „kriptoturtas“, „lošimai“, „loterijos“, „taurieji metalai“, „brangakmeniai“, „praba“, „ūkio subjektas“ ir „atsakomybės ženklas“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:

Atsižvelgiant poreikį Antstolių rūmams ir Notarų rūmams pasirengti reguliavimo pakeitimams ir parengti įgyvendinamųjų teisės aktų pakeitimo projektus PPTFPĮ projekto, AI projekto ir NI projekto nuostatų dėl poveikio priemonės – baudos skyrimo įsigaliojimas numatomas 2024 m. gegužės 1 d.

Laikantis „dviejų datų“ taisyklės, įtvirtintos Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 20 straipsnio 4 dalyje, ir atsižvelgiant į informacinių sistemų modifikavimo poreikį Įstatymo projekto nuostatų dėl kai kurių įpareigotųjų subjektų pareigos teikti informaciją apie veiklos vykdymo pradžią ir pabaigą, nepriekaištingos reputacijos kriterijų pakeitimo ir nelydimų grynujų pinigų deklaravimo bei FAĮ projekto, FAAĮ projekto ir ANK projekto nuostatų įsigaliojimas numatomas 2024 m. gegužės 1 d.

Atsižvelgiant į poreikį FNTT ir finansų įstaigoms pasirengti reguliavimo pakeitimui ir parengti įgyvendinamojo teisės akto projektą PPTFPĮ projekto nuostatų dėl keitimosi informacija tarp finansų įstaigų įsigaliojimas numatomas 2024 m. liepos 1 d.